

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych



Ldz/ 60 /PK/14062021

Katowice, dn. 14 czerwca 2021 r.

Szanowny Pan
Michał Cieślak
Minister – Członek Rady Ministrów
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Szanowny Panie Ministrze,

w imieniu gmin i powiatów zrzeszonych w regionalnych organizacjach samorządowych skupionych w Ogólnopolskim Porozumieniu Organizacji Samorządowych, w którym prezydencję aktualnie sprawuje Śląski Związek Gmin i Powiatów, pragniemy wyrazić słowa uznania za podjęcie się tak ważnego wyzwania, jakim jest próba poprawy uwarunkowań prawnych dla funkcjonowania samorządów w Polsce i ich lepsze dostosowanie do potrzeb i oczekiwań mieszkańców w formule przedsięwzięcia pn. Samorząd 3.0. Od ponad 30 lat, od pierwszych wolnych wyborów w roku 1990, samorządy lokalne istotnie zmieniły nasz kraj, stając się lokomotywą jego rozwoju i kolebką demokracji. Niestety od długiego już czasu jesteśmy świadkami narastających problemów systemowych wynikających z licznych modyfikacji i punktowych zmian w prawie, którym nie towarzyszy głęboka refleksja nad prawdziwymi źródłami w/w problemów. System prawny w Polsce, w tym również w obszarze prawa samorządowego, jest nadmiernie zawiły i nieprecyzyjny. Sytuację dodatkowo pogarszają zarówno niejednolite orzecznictwo sądów jak i niejednorodne linie interpretacyjne organów kontrolnych i nadzoru prawnego różnych województw, które te same przepisy prawne potrafią interpretować w istotnie odmienny sposób.

Jesteśmy głęboko przekonani, że dzisiejszy samorząd potrzebuje odważnych i daleko idących zmian. Konieczna jest całościowa zmiana wielu obecnych ustaw samorządowych i zastąpienie ich nowymi regulacjami, które w sposób wyczerpujący, jednolity i prorozwojowy określiłyby nowe ramy funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce.

W obecnym systemie na samorządy nakłada się bardzo wiele zadań publicznych, związanych z infrastrukturą drogową, transportem publicznym, oświatą, zdrowiem, opieką społeczną i wieloma innymi dziedzinami, a jednocześnie nie zapewnia się odpowiednich środków finansowych na ich realizację. Sytuacja ta - naszym zdaniem - jest oczywistym błędem systemowym, który należy jak najszybciej naprawić. Rozwiązaniem powinno być wyposażenie samorządów w odpowiednie narzędzia dające im wpływ na kształtowanie się ich dochodów i budowanie bazy podatkowej. Obecnie głównym źródłem dochodów samorządów jest udział

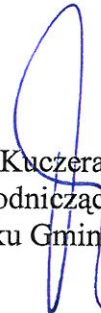
w podatku dochodowym PIT, ale niestety samorzady nie mają żadnych możliwości współdecydowania o wysokości tego podatku. Jedynym obecnie narzędziem mającym realny wpływ na kształtowanie dochodów samorządów, znajdującym się w ich rękach jest podatek od nieruchomości, ale i w tym przypadku narzucane są ograniczenia w postaci granicznych wartości.

Rozwiązaniem pogarszającej się sytuacji samorządów, a przez to i całego kraju, mogłoby być odejście od dotychczasowego opodatkowania pracy, w postaci podatku PIT i CIT na rzecz zwiększenia roli podatków konsumpcyjnych. Kapitał i praca to podstawy rozwoju i bogacenia się krajów i społeczeństw. Podatek dochodowy jest w tym kontekście niesprawiedliwą karą za przedsiębiorczość i aktywność obywateli, z której w naszym odczuciu należy zrezygnować. Samorzady natomiast, jako podmioty współodpowiedzialne za rozwój kraju i zaspokajanie zbiorowych potrzeb publicznych, powinny mieć zapewniony udział w podatkach konsumpcyjnych takich jak np. podatek VAT lub podatek od obrotu wraz z możliwością współdecydowania o wysokości tych podatków. Obecny system wpływów do budżetu, oparty na podatku PIT (uiszczanym w zależności od miejsca zamieszkania), nie oddaje w pełni aktywności gmin w tworzeniu bazy podatkowej.

W świetle zarysowanych problemów postulujemy powrót do wcześniej zgłaszanej, przez różne środowiska samorządowe, koncepcji powołania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Samorządowego. Celem Komisji byłoby w pierwszej kolejności opracowanie kompleksowej diagnozy aktów prawnych regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego, a następnie przygotowanie założeń, kierunków zmian w tym zakresie oraz ostatecznie projektów konkretnych aktów prawnych. Rozwiązania wypracowane przez Komisję powinny być przed przyjęciem konsultowane i akceptowane przez wszystkie zainteresowane środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji reprezentujących samorzady terytorialne.

Jesteśmy głęboko przekonani, że usprawnienie sytuacji, w jakiej funkcjonują samorzady w Polsce przyczyniłoby się bezpośrednio do szybszego rozwoju całego kraju i lepszego zaspokajania potrzeb naszych mieszkańców. Niemniej jednak, znając obawy różnych środowisk przed wprowadzeniem tak gruntownych zmian, w trosce o funkcjonowanie samorządu lokalnego w obecnym systemie prawnym - doceniając raz jeszcze inicjatywę Pana Ministra pn. Samorząd 3.0 - w załączeniu przedstawiamy szczegółowe propozycje usprawnień istniejących rozwiązań, licząc na to, iż przełożą się one na konkretne działania legislacyjne.

Z wyrazami szacunku
w imieniu OPOS



Piotr Kuczera
Przewodniczący
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów